

EENE MERKWAARDIGE VROUW.

Den 29 November j. l. overleed, in de nabijheid van Napels, MARY SOMMERVILLE, geb. FAIRFAX, in den hoogen leeftijd van nagenoeg 92 jaren. Zij was namelijk geboren den 26 December 1780. Haar vader was de vice-admiraal Sir WILLIAM GEORGE FAIRFAX. Zij is tweemaal gehuwd geweest, de eerste maal met kapitein GREIG, de tweede maal met d'. WILLIAM SOMMERVILLE.

Reeds gedurende hare eerste jeugd, die zij te Edinburgh doorbracht, beoefende zij de wiskunde naar EUCLIDES en leerde zij het latijn, voornamelijk met het doel om de *Principia* van NEWTON te kunnen lezen. In haren eersten echtgenoot, die zelf een uitstekend wiskundige was, vond zij vervolgens eenen leermeester, die het verstond aan den geest zijner vrouw eene richting te geven, waardoor zij niet alleen eene grondige beoefenaars der wis- en natuurkundige wetenschappen werd, maar tevens als schrijfster meer bijgedragen heeft tot verspreiding van kennis dan eenige andere vrouw in deze eeuw.

Hare eerste wetenschappelijke bijdrage dagteekent van 1826, toen zij derhalve reeds den leeftijd van zes en veertig jaren had bereikt. Die bijdrage bestond in de mededeeling van eenige waarnemingen, welke haar gebracht hadden tot het besluit, dat eene in de violette stralen van het zonnenspectrum geplaatste naald magnetisch wordt. Later is echter gebleken dat zij in dit opzicht gedwaald heeft, ofschoon de dwaling eene zeer vergeeflijke was.

Omstreeks dezen tijd werd de bekende Maatschappij tot verspreiding van nuttige kennis opgericht. Lord BROUGHAM verzocht Mevrouw SOMMERVILLE daarvoor een boek over Sterrekunde te schrijven. Toen het werk echter gereed was en aan het oordeel van Sir JOHN HERSCHEL werd onderworpen, verklaarde deze dat het, hoe voortreffelijk ook, minder geschikt was voor de klasse van lezers, die de genoemde maatschappij op het oog had. Het werd derhalve op zijn raad afzon-

derlijk uitgegeven (in 1831), onder den titel van *Mechanism of the Heavens*. Werkelijk is daaraan dan ook de bekende *Mécanique céleste* van LAPLACE ten grondslag gelegd, maar in dier voege dat de schrijfster geheel zelfstandig optreedt als kritische beoordeelaarster van de door dien grooten wiskundige ontwikkelde theoriën. Is het aantal dergenen, die daartoe in staat zijn, niet groot, des te meer bewondering wekte de vrouw, die zich voor zulk eene taak berekend had getoond.

Drie jaren later verscheen haar werk: *On the Connexion of the Physical Sciences*, waaraan door de meest bevoegde beoordeelaars groote lof werd toegezwaaid, en dat zelfs nu nog, in weerwil der groote vorderingen door de natuurkundige wetenschappen sedert gemaakt, zijne beteekenis geenszins verloren heeft.

Het werk, waardoor Mevrouw SOMMERVILLE den hoogsten roem oogstte, was echter hare *Physical Geography*. Het werd voor het eerst uitgegeven in 1848, maar is later herhaaldelijk herdrukt en in verscheidene talen overgezet.

Een en twintig jaren later, in 1869, toen de schrijfster reeds bijna negentig jaren oud was, gaf zij haar laatste werk uit, getiteld: *On Molecular and Microscopic Science*. Een schrijver in de *Edinburgh Review* getuigt er van: "dat het een volledig overzicht bevat van eenige der nieuwste en moeilijkste onderzoekingen op het gebied der hedendaagsche wetenschap, en dat daarin op bewonderingswaardige wijze niet alleen de nieuwste natuur- en scheikundige ontdekkingen, maar vooral ook de openbaringen van het mikroskoop in de dieren- en plantenwereld beschreven zijn." Voorwaar een allereeldzaamst voorbeeld van onverminderde geestkracht op zoo hoogen leeftijd!

Het engelsche gouvernement had reeds in 1835 de groote verdiensten van MARY SOMMERVILLE erkend door een pensioen van 300 pd. St. s' jaars, dat zij tot haren dood genoten heeft. In hetzelfde jaar werd zij benoemd tot eeredid van de Koninklijke sterrekundige maatschappij. Nog slechts aan eene enkele andere vrouw wedervoer dezelfde eer, namelijk aan CAROLINE HERSCHEL, de trouwe helpster van haren beroemden broeder bij diens sterrekundige waarnemingen.

De leden der koninklijke Maatschappij lieten eenige jaren later op hun kosten een borstbeeld van Mevrouw SOMMERVILLE vervaardigen, dat thans de bibliotheek der Maatschappij versiert, en in 1869 wees het Aardrijkskundig genootschap te Londen haar de Victoria-medaille toe.